

Suomalaisten heterosuhteiden päättymisen kokemukset ja syyt

Naisten ja miesten näkökulmien vertailu

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Sosionomikoulutus

Syksy 2022

Heidi Selenius

Ilona Siili

Sosionomikoulutus

Tiivistelmä

Tekijä Heidi Selenius, Ilona Siili

Vuosi 2022

Työn nimi Suomalaisten heterosuhteiden päättymisen kokemukset ja syyt – Naisten ja miesten näkökulmien vertailu

Ohjaaja Raija Koskinen

Opinnäytetyön aiheena oli tutkia suomalaisten naisten ja miesten välisen heterosuhteen päättymisen eli eron syitä sekä kokemuksia 2000-luvulla. Opinnäytetyössä tarkasteltiin eroa jättäjien ja jätettyjen näkökulmasta. Tavoitteena oli selvittää, miten naisten ja miesten erokokemukset sekä syyt eroavat toisistaan. Lisäksi tarkoituksena oli saada lisätietoa naisten eron kokemuksista ilman, että nainen on yhdistetty lapseen äitinä. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisella tutkimusmenetelmällä.

Tutkimuksen aineistoina käytettiin tietokirjoja, joissa niin naiset kuin miehet kertovat parisuhteidensa päättymisistä eli eroista. Kirjoja oli yhteensä viisi. Kirjoista kaksi sisälsi miesten kertomuksia, yksi naisten kertomuksia ja kaksi kirjaa sisälsi molempien sukupuolten kertomuksia. Naisten kertomuksia oli 39 ja miesten kertomuksia 38. Jättäjiä oli 43 ja jätettyjä 35. Analysointimenetelmänä käytettiin teemoittelua. Teemoittelun osa-alueet eron syissä olivat pettäminen, väkivalta, päihde- ja mielenterveysongelmat, seksuaalisen kanssakäymisen puute, taloudelliset haasteet, erilleen kasvaminen, kommunikointiongelmien sekä lapsettomuus. Eron kokemukset analysoitiin teemoilla negatiivinen, positiivinen ja ei mielialpidettavaksi. Tietoperustana käsiteltiin suomalaisten parisuhteiden päättymistä sekä heteroseksuaalisia suhteita.

Aineiston perusteella huomattiin, että pettäminen oli niin miehillä kuin naisilla yleisin syy eroon. Miehillä toiseksi suurin syy oli seksuaalisen kanssakäymisen puute, kun taas naisilla erilleen kasvaminen sekä kommunikointiongelmien. Miehet kokivat eron naisia enemmän negatiivisena. Miehiin verrattuna naisilla oli positiivisen ja negatiivisen välillä pieni ero. Johtopäätöksenä todetaan, että on henkilö jättäjä tai jätetty, miehet kokevat eron naisia negatiivisemmin.

Avainsanat Eroaminen, heteroseksuaalisuus, kokemukset, parisuhde

Sivut 29 sivua ja liitteitä 4 sivua

This thesis studies the reasons and experiences related to breaking up from a heterosexual relationship between Finnish women and men in the 2000s. In addition, the thesis reviews the differences in the roles in the ending of a relationship. The goal was to find out if women and men do experience the end of relationship and the reasons for it differently. In addition, the intention was to gain further insight into women's experiences of ending relationships, without the woman being associated as a mother. The thesis was carried out using a qualitative research method.

In this study, nonfiction books consisting of stories where both women and men tell about the ending of their relationship, were used as data. There were five books in all, two of which contained narratives by men, one had narratives by women and two books contained narratives of both genders. There were 39 reports from women and 38 from men. There were 43 of those leaving the relationship and 35 of those who were left. The obtained data were analysed by thematizing and grouping different reasons for breaking up. The reasons included betrayal, violence, substance abuse and mental health problems, lack of sexual contact, financial challenges, growing apart, communication problems and childlessness. The experiences related to ending of a relationship were grouped into negative, positive and having no opinion. The theoretical background deals with endings of couple relationships, and heterosexual relationships.

Based on the data, it was found that betrayal was the most common cause of breaking up for both men and women. For men, the second leading cause was lack of sexual contact, while for women it was growing apart as well as communication problems. Men perceived the end of a relationship more negatively than women. Compared to men, women had little difference between positive and negative experiences. The conclusion of this thesis is that it does not matter if the person is the one leaving or the one being left, men usually perceive the breaking up more negatively than women.

Keywords Breaking up, heterosexuality, experiences, couple relationship

Pages 29 pages and appendices 4 pages

Sisälllys

1	Johdanto.....	1
2	Suomalaisten heterosuhteiden päättyminen.....	2
2.1	Suomalaisten heterosuhteiden päättymisen syyt	3
2.2	Suomalaisten heterosuhteiden päättymisen kokemukset	4
2.3	Heteroseksuaaliset suhteet	5
3	Aikaisemmat tutkimukset.....	5
4	Opinnäytetyön tavoite ja toteutus.....	7
4.1	Tutkimusmenetelmät.....	9
4.2	Aineistonhankinta	9
4.3	Aineiston analyysi	10
4.4	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	12
5	Tulokset	13
5.1	Erojen syyt naisten näkökulmasta	14
5.2	Erojen syyt miesten näkökulmasta	15
5.3	Kokemukset eroista naisen näkökulmasta	17
5.4	Kokemukset eroista miesten näkökulmasta	19
5.5	Naisten ja miesten näkökulmien vertailu	20
5.6	Jättäjien ja jätettyjen erojen syyt.....	21
5.7	Jättäjien ja jätettyjen erojen kokemukset	24
6	Johtopäätökset	26
7	Pohdinta	27
	Lähteet.....	30

Liitteet

Liite 1	Tutkimusaineiston valinta
Liite 2	Tutkimukseen valitut aineistot

1 Johdanto

Aikaisemmin parisuhteissa onnellisuuden on ajateltu tulevan koko elämän kestävästä liitosta. Nykyisin kuitenkin yksilön oma onnellisuus nostaa parisuhteessa merkitystään. Muutamat onnelliset hetket arkipäivissä eivät tunnu riittävän, vaan tulisi olla huippuonnellinen. Kiianmaa (2008, ss. 12, 17) kysyy teoksessaan, kukapa ei haluaisi olla onnellinen? Nykyisin on lähes normaalia, että molemmat tai toinen osapuoli kokee itsensä onnettomaksi. Tällöin nähdään ainoana ratkaisuna eroaminen. Eroaminen ei välttämättä muuta ketään onnellisemmaksi, vaan jokainen on vastuussa omasta onnellisuudesta.

Usein erotessa luotetaan siihen, että eroaminen on helpompi ratkaisu kuin pysyä suhteessa, joka tuntuu sietämättömältä. Parisuhteen päättymisen aiheuttamiin tunteisiin on vaikea valmistautua etukäteen eikä niitä pysty aina ennakoimaan. Usein tunteita pelätään ja niitä yritetään peitellä. Tunteilla on kuitenkin tarkoitus. Ihminen päästää kokemuksensa irti itsestään tunteiden avulla. Erotessa eri tunnetilat ovat sallittuja ja jokainen käsittelee niitä yksilöllisesti. (Määttä, 2002, ss. 11, 132–133)

Suomi on kärkimaita maailman erojen lukumäärässä (Kiianmaa, 2008, s. 19).

Tilastokeskuksen (2020) mukaan vuonna 2020 13 390 eri sukupuolta olevaa avioparia ottivat avioeron. Avoliittojen purkaantumisia tapahtuu vielä enemmän. Yksi suurimmista erolukuihin johtaneista syistä on se, että parisuhde tai rakkaussuhde ymmärretään väärin. Ajatellaan, että rakastumisen ja parisuhteen myötä tulee automaattisesti onnellisemmaksi. (Kiianmaa, 2008, ss. 19–20)

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus. Opinnäytetyön aiheena on suomalaisten heterosuhteiden päättymisen kokemusten ja syiden vertailu naisten ja miesten näkökulmasta. Aihe on ajankohtainen, sillä Suomi on kärkimaita erojen lukumäärissä ja parisuhteista erotaan jatkuvasti (Kiianmaa, 2008, s. 19). Lisäksi opinnäytetyössä vertaillaan jätettyjen ja jättäjien näkökulmasta eronkokemuksia sekä eroon johtaneita syitä. Tarkoituksena on saada lisää tietoa parisuhteiden päättymisten syistä sekä kokemuksista.

2 Suomalaisen heterosuhteen päättymisen

Parisuhteen päättymisen eli eron mahdollisuus liittyy jokaiseen parisuhteeseen. Eropäätös ei tule hetken mielijohteesta eikä siihen päädytä yksin, ellei tilanteessa ole kyse vihan vallassa tehdyistä nopeista päätöksistä. Eroon liittyvistä ajatuksista voi keskustella ystävien kanssa ja näin saada vahvistusta omalle päätökselle. (Kiianmaa, 2008, s. 23)

Ero on täynnä tunne-elämän vaihteluja, johon kuuluu kriisi, vanhan elämän loppuminen ja uuden alkaminen sekä mahdollisuus (Muurauskangas, 2013, s. 15). Ihmiset kokevat avioeron yksilöllisesti. Ero voi tuntua niin positiivisena kuin negatiivisena elämän muutoksena. Toisille ero voi olla vuosia kestävä kriisi, kun taas toisille se on helppo ja elämänlaatua parantava tekijä. Ihmisillä on usein erotessaan kaksi tavoitetta. Ensimmäinen tavoite on vapautua epäonnistuneesta liitosta ja toinen tavoite on aloittaa uusi elämä. (Kiianmaa, 2008, s. 17)

Suomi on kärkimaita erojen lukumäärässä. Tilastojen mukaan vuosittain Suomessa eroon päätyy noin 13 000–14 000 avioliittoa. On huomattu, että avioerojen lisäksi avioliittojen purkautumisia tapahtuu huomattavasti enemmän. Parisuhteeseen vaikuttavat yhteiskunnassamme useat stressaavat tekijät sekä tuen saannin puute. Parisuhteet voivat rakentua ihmisten omasta halusta saada rakkautta. Parisuhteessa ei aina ole käsitystä siitä mitä rakkaus on, vaan oma tunne tulla rakastetuksi voi vääristää oikean rakkauden tunteen. (Kiianmaa, 2008, ss. 19–20, 26)

Parisuhteen päätyttyä puolisoilla on oikeus saada avioero harkinta-ajan jälkeen. Puolisoilla on kuitenkin oikeus saada avioero ilman harkinta-aikaa, mikäli ovat asuneet eri osoitteissa viimeiset kaksi vuotta. Harkinta-aika tarkoittaa aikaa, jolloin puolisoitten yhteinen avioero hakemus on jätetty tuomioistuimelle tai kun puolison hakemus on annettu tiedoksi toiselle puolisolle. Kun harkinta-aikaa on kulunut kaksi kuukautta, puoliset voidaan tuomioistuimen toimesta tuomita avioeroon. (Avioliittolaki 1929/234, § 25, § 26)

2.1 Suomalaisten heterosuhteiden päättymisen syyt

Eroon johtaneita syitä on yhtä monia kuin on erojakin. Ihmiset haluavat kokea voimakkaasti turvallisuuden tunnetta ja saada lisääntyä. Näiden tarpeiden saavuttamiseen täytyy löytyä oikea henkilö. Kun aikaa kuluu, ihmiset ja heidän tarpeensa muuttuvat, eikä välttämättä sama ihminen tyydytä kaikkia tarpeita. Elämänkaaren suuret muutokset ovat ihmisille haasteellisia ja tilastojen mukaan 28–45-vuotiaat eroavat paljon. Henkisesti naiset ja miehet kasvavat eri tahtia, joten tämä voi olla yksi vaikuttava tekijä eron syihin. (Muurauskangas, 2013, s. 17)

Jokaisessa erossa on aina jättäjän sekä jätetyksi tulleen osapuolen näkökulma eroon, vaikka eropäätös olisikin yhteinen. Jätetty osapuoli on henkilö, joka kysyy miksi-kysymyksiä. Jättäjällä ei tähän puolestaan aina ole selvää vastausta tarjota. Jättäjällä on voinut olla jo pidemmän aikaa onneton olo suhteessa ja hän voi kokea eron olevan ainoa ratkaisu onnellisuuteen. Eron syitä voivat olla pitkässä suhteessa esimerkiksi erkaantuminen toisesta tai yhteisen sävelen puuttuminen. Vielä 1980-luvulla ero nähtiin riita-asiana, jonka takia lainsäädäntö edellytti eron syyllisen löytämistä. Eroa haluava osapuoli usein syytti puolisoaan muun muassa väkivaltaisuudesta, uskottomuudesta tai alkoholismista. Syyllisen löydyttyä ero pystyttiin käsittelemään oikeudessa. Nykyaikana moraaliton käyttäytyminen on tyypillinen syy erota parisuhteesta. (Kiianmaa, 2008, ss. 33–34)

Määttä tulkitsee teoksessaan (2002, ss. 20–21, 71) hänen saamiensa kirjeiden avulla eron syitä ja hän luokittelee ne neljään ryhmään: eronneiden omat selitykset, yhteiskunnalliset syyt, yksilölliset riskitekijät ja avioliiton kriittiset vaiheet. Eron syitä on tutkittu paljon ja niissä toistuu usein samat syyt. Yleisimpiä syitä ovat uskottomuus, taloudelliset haasteet, seksuaaliset ongelmat, väkivalta sekä kommunikointiongelmat.

Yhteiskunnalliset muutokset ovat vaikuttaneet eropäätöksiin. Naisten asemassa tapahtui kulttuurinen muutos yhteiskunnallisen kehityksen myötä. Naiset kouluttautuivat ja tekivät kodin ulkopuolella töitä. Koulutetut naiset eivät halua myötäeläjän roolia avioliitossa ja miehet eivät ole valmistautuneita muutokseen. Miehiä vaaditaan tekemään kotitöitä ja heidän on vaikea vastata näihin vaatimuksiin. (Määttä, 2002, s. 23)

2.2 Suomalaisten heterosuhteiden päättymisen kokemukset

Rakkautta sisältäneen suhteen päättäminen tuntuu pahalta, vaikka eropäätös olisikin yhdessä tehty. Suhteen päättymiseen kuuluu voimakkaat tunteet, kuten suru, viha sekä epäonnistumisen ja syyllisyyden tunteet. (Muurauskangas, 2013, s. 21) Avioero voi olla joillekin tuskattomalta tuntuva elämänmuutos tai nopeasti sivuutettu kriisivaihe, kun taas joillekin avioero on pitkäaikainen trauma (Määttä, 2002, s. 11).

Kriisit voidaan jaotella kehitys- tai elämänkriiseihin sekä traumaattisiin kriiseihin. Kehitys- ja elämänkriisit ovat kaikille ihmisille yhteisiä iästä tai elämän tilanteesta riippumatta ja ne voivat syntyä erilaisista tapahtumista, kuten avioliiton solmimisesta. Yleensä kehityskriisit eivät tule äkillisistä ulkoisista tapahtumista, vaan niihin voidaan valmistautua ja varautua. Traumaattinen kriisi syntyy äkillisestä ulkoisesta tapahtumasta. (Pohjolan-Pirhonen ym., 2007, ss. 13–14)

Traumaattiseen kriisiin kuuluu neljä vaihetta. Ensimmäinen vaihe on shokkivaihe, jossa ihmisen mieli on kääntänyt tuskallisen kokemuksen pois mielestä. Usein shokkivaiheessa ajan- ja todellisuudentaju sekä kyky ajatella ja toimia loogisesti voivat olla puutteellisia. Shokkivaihe suojaa ihmisen mieltä asioilta, joita se ei vielä kykene vastaanottamaan. Shokkivaihe voi kestää 1–2-vuorokautta. Toinen vaihe on reaktiovaihe, jolloin ihminen alkaa reagoimaan tapahtuneeseen. Reaktiovaiheessa ihminen tuntee erilaisia tunteita, kuten vihaa ja pelkoa. Lisäksi ihmisen keho alkaa reagoida ja ihmiselle voi tulla pahoinvointia tai väsymystä. Reaktiovaihe voi kestää 2–4-vuorokautta. (Pohjolan-Pirhonen ym., 2007, ss. 16–17)

Kolmas vaihe on työstämis- ja käsittelyvaihe eli läpityöskentelyvaihe, jossa ihmisen erilaiset oireet alkavat hävitä ja ihminen alkaa siirtymään traumaattisen tapahtuman aiheuttamista kivuista kohti tulevaisuutta. Ihminen ei enää ajattele itseään traumaattisen tapahtuman uhrina, vaan hän näkee itsensä muussakin roolissa. Läpityöskentelyvaihe voi kestää kuukausia. Neljäs vaihe on uudelleen suuntautuminen, jossa ihminen tuntee saaneensa elämänsä hallintaan. Traumaattinen tapahtuma jää muistoihin, mutta se ei estä elämään tavallista elämää. (Pohjolan-Pirhonen ym., 2007, s. 17)

Avioeron kokemista on kuvattu jopa kuolemana tai lopullisena menetyksenä. Avioero voi laukaista traumaattisen tai äkillisen kriisin, joka aiheuttaa toimintakyvyn lamaantumisen. Erokriisi tuottaa suuren järkytyksen ja ihminen kokee perusturvallisuutensa uhatuksi. Erokriisiin liittyy psykofyysisiä oireita, joita ovat unettomuus sekä painon nopeat vaihtelut. (Määttä, 2002, ss. 113, 125)

2.3 Heteroseksuaaliset suhteet

Seksuaalisuutta määritellään monin eri tavoin. Seksuaalisuus sisältää sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuoliroolit, seksuaalisen suuntautumisen, erotiikan, mielihyvän, seksuaaliset suhteet ja lisääntymisen. Seksuaalinen suuntautuminen on sitä, keneen ihminen ihastuu, rakastuu tai tuntee seksuaalista ja emotionaalista vetovoimaa. Yksi seksuaalisen suuntautumisen muoto on heterous. (Sexpo-säätiö, 2020)

Ihmiset luokitellaan heteronormatiivisessa ajattelussa kahteen eri sukupuoleen, jotka ovat kiinnostuneita toisistaan (Sexpo-säätiö, 2020). Heteroseksuaalinen ihminen määritellään henkilöksi, joka kokee toista sukupuolta kohtaan seksuaalista tai emotionaalista vetoa. Heteroseksuaalinen mies kiinnostuu naisesta ja heteroseksuaalinen nainen kiinnostuu miehestä. (Seta ry, 2021) Parisuhde määritellään kahden henkilön väliseksi suhteeksi, joka perustuu kiintymykseen ja seksuaalisuuteen (Kielitoimiston sanakirja, 2021).

Avoliitto on kahden ihmisen sopimus, joka solmitaan vihkimisellä. Avoliiton esteet on selvitettävä ennen vihkimistä ja yksi esteistä on sukulaisuussuhde. (Avoliittolaki 1929/234, § 1, § 7) Avoliitto on yhteistaloudessa asuvien osapuolien suhde. Avoliitoksi kutsutaan, jos henkilöillä on tai on ollut yhteinen tai yhteisessä huollossa oleva lapsi tai henkilöt ovat asuneet yhteistaloudessa vähintään viisi vuotta. (Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta 26/2011, § 3)

3 Aikaisemmat tutkimukset

Aikaisempia tutkimuksia miesten erokokemuksista löytyy paljon, kun taas naisten eron kokemuksia on tutkittu huomattavasti vähemmän. Opinnäytetyössä käytetyt aikaisemmat

tutkimukset ovat pro graduja ja väitöskirjoja. Tämä opinnäytetyö käsittelee miesten ja naisten erojen syitä ja kokemuksia. Aikaisempien tutkimusten avulla selvitetään, millaisia tuloksia on saatu miesten sekä naisten eron kokemuksista ja syistä.

Anne Rummukaisen (2007, s. 2) pro gradu ”Naisten erotarinoita – Millaista on olla eronnut nainen, jolla on lapsia” tutkii laadullisen tutkimuksen avulla vertaistukitoimintaan osallistuneiden naisten kokemuksia avio- tai avoerosta. Tutkimus toteutettiin avoimen haastattelun menetelmällä. Tutkija haastatteli naisia väljän haastattelurungon sekä tukilistan avulla. Haastattelun kesto oli keskimäärin kaksi ja puoli tuntia. Naiset olivat 30–41-vuotiaita ja heillä oli taustalla pitkä suhde entisen puolison kanssa sekä yhteiset lapset.

Haastatellut kuvasivat eron vaikutuksia heidän terveyteensä. Naiset kokivat olevansa fyysisesti väsyneitä tai eron jälkeen heidän painonsa nousi tai laski huomattavasti. Haastatellut kertoivat selviytyneensä erosta ystävien avulla sekä eri vertaistukiryhmien tukemana. Naiset kertoivat lasten roolin olevan suuri heidän elämässään. Haastatellut kertoivat lasten olevan se voima, joka vei eteenpäin eron jälkeen. Lapset olivat osan haastateltujen mukaan yksi syy erota toimimattomasta parisuhteesta. Toisilla haastatelluilla lapset olivat syy pitkittää suhdetta. Eron jälkeen lapset saattoivat olla vanhempien riidoissa välikätenä. (Rummukainen, 2007, ss. 38, 40)

Jouko Kiiskin (2011, s. 6) väitöskirja ”Suomalainen avioero 2000-luvun alussa – Miksi avioliitto puretaan, miten ero koetaan ja miten siitä selviydytään”, tutkii suomalaisten avioeroja. Tutkimukseen osallistuneet henkilöt valittiin Väestörekisterikeskuksen tilastokannasta satunnaisotannalla. Tutkimukseen valittiin 800 miestä, jotka olivat erotessaan noin 30–40-vuotiaita sekä heidän entiset avopuolisonsa. Lopulliseen tutkimukseen saatiin 224 miehen ja 311 naisen vastaukset. Tutkimus toteutettiin tilastollisilla analyyseilla, jossa tarkasteltiin vastaajien käsityksiä ja kokemuksia avioliiton purkautumisesta, avioeromotiiveista ja eron selviytymiskeinoista.

Tutkimukseen osallistuneiden eromotiiveja olivat puolisoitten erilleen kasvaminen, emotionaalisen läheisyyden puute, oma tai puolison itsenäistyminen, puolison käytökseen liittyvä tyytymättömyys tai oma ongelmallinen käytös. Selviytymiskeinoiksi henkilöt kertoivat

tulevaisuuteen suuntautumisen, eron työstämisen yksin, sosiaalisen tue, avioeron pohtimisen välttämisen, uskonnollisen tue sekä ammattiavun. Tutkimukseen osallistuneista henkilöistä 69,7 % kokivat avioeron parantaneen heidän omaa elämänlaatuaan.

Tutkimukseen osallistuneista 87,8 % kokivat eron olleen paras ratkaisu elämän jatkumisena. Miehistä yli neljä viidesosaa kertoo selviytyneensä erosta hyvin. Naiset kokivat erosta selviytymisen miehiä paremmin, mutta ero ei ole suuri. (Kiiski, 2011, ss. 232, 237, 252)

Eveliina Kojon (2020, ss. 27–31) pro gradu ”’Kun mukana on lapset, asiat mutkistuvat’ - Miesten kokemuksia erosta ja eropalveluista” tutkii miesten kokemuksia erosta ja eropalveluista. Tutkimus toteutettiin internetissä jaettavalla sähköisellä kyselylomakkeella. Lomake jaettiin Facebookissa ja Twitterissä. Kyselyyn osallistui 48 miestä, jotka olivat iältään 26–45-vuotiaita.

Kojo kertoo tutkimuksessa ilmenneen, että tasan puolet kyselyyn vastanneista kokivat eroaloitteen tulleen ex-puolisolta. Vastaajista 15 kertoo eron tulleen täysin yllätyksenä. Eroista 11 oli aloitettu miehen toimesta ja 12 pariskunnan yhteisestä päätöksestä. Vastauksista ilmenee, että erokokemukset eivät kuitenkaan ole yksiselitteisiä. On yleistä, että pariskunta kokee eronneen yhteisen päätöksen myötä, vaikka aloitteen olisikin tehnyt kyselyyn vastannut osapuoli. Eroon johtaneita syitä olivat erilleen kasvaminen, pettäminen sekä mielenterveysongelmat. (Kojo, 2020, ss. 40–43)

4 Opinnäytetyön tavoite ja toteutus

Opinnäytetyön tekijät ovat huomanneet aikaisempia koulutehtäviä tehdessään sekä tutkimuksia lukiessaan, että tutkimustietoa miesten erokokemuksista löytyy paljon, kun taas naisten erokokemuksista ei. Naisten erokokemuksiin viitataan yleisesti niin, että naisesta puhutaan äitinä. Opinnäytetyössä selvitetään, miten naiset ja miehet kokevat eron ja mitkä ovat eroon johtaneet syyt sekä mitä eroavaisuuksia sukupuolten välillä on. Tarkoituksena on koota sekä miesten että naisten erokokemukset sekä eroon johtaneet syyt samaan tutkimukseen.

Opinnäytetyön tarkoituksena on saada lisätietoa naisten erokokemuksista ilman, että tutkimuksessa puhutaan naisesta äitinä. Opinnäytetyö antaa tietoa sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ammattilaisille, kuinka naiset ja miehet kokevat eron ja mitä eroja kokemuksissa on. Tarkoituksena on antaa taustatietoa erokokemuksista, eron syistä ja niiden eroavaisuuksista. Sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla ammattilaiset kohtaavat eronneita ihmisiä jatkuvasti. Opinnäytetyöstä saatu tieto auttaa ammattilaisia työkentällä kohtaamaan yksilöllisesti eronneen ihmisen.

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia naisten ja miesten välisen parisuhteen päättymisen eli eron syytä sekä sitä, miten he ovat eron kokeneet. Eron kokemista ja sen syitä tutkitaan tietokirjojen avulla, jotka rakentuvat niin naisten kuin miesten kertomuksista. Lisäksi tarkoituksena on vertailla jätettyjen ja jättäjien näkökulmaa eron syistä sekä kokemuksista.

Opinnäytetyö keskittyy heteroseksuaalisiin suhteisiin. Tämä raja on tehty, koska tekijät halusivat keskittyä naisten ja miesten välisiin eroavaisuuksiin parisuhteen päättymisen kokemisesta sekä syistä. Lisäksi homoseksuaalisista suhteista ei löytynyt tarpeeksi aikaisempia tutkimuksia tai muita materiaaleja.

Opinnäytetyö toteutetaan laadullisella tutkimusmenetelmällä. Naisten ja miesten erokokemuksia ja eroon johtaneita syitä sekä niiden vertailua analysoidaan teemoittelun avulla. Tulokset esitetään prosentuaalisten taulukoiden ja kirjallisten tekstien muodossa. Prosentuaaliset tulokset ovat laskettu tietokirjojen otoskoosta Excel-ohjelman avulla. Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten ero koetaan?
2. Millaiset syyt johtavat eroon niin naisten kuin miesten näkökulmasta?
3. Miten naisten ja miesten erokokemukset sekä eroon johtaneet syyt eroavat toisistaan?

Ennakko-oletuksina on, että miehet eivät näytä tai puhu tunteistaan niin avoimesti kuin naiset. Tämä tuodaan muun muassa miehille suunnatussa kirjallisuudessa esille, miten

erosta selvittää. Jättäjien ja jätettyjen näkökulmasta oletetaan, että yleisesti jättäjät kokisivat selkeästi eron positiivisemmin kuin jätetyt. Jätetty voi joutua eroamaan vasten omaa tahtoa ja tämän takia eron kokemus voi olla selkeästi negatiivisempi. Lisäksi oletetaan, että pettäminen sekä lapsettomuus ovat selkeästi yleisin syy eroon.

4.1 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyö toteutetaan kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusmenetelmällä. Laadullisen tutkimuksen avulla pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman kattavasti (Kananen, 2014, s. 16). Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on kuvata todellista elämää moninaisesti. Tutkittavaa aihetta tutkitaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi ym., 1997, s. 161)

Opinnäytetyö toteutetaan hyödyntämällä valmiita aineistoja. Laadullisessa tutkimuksessa yksi tapa kerätä tietoa on hyödyntää sekundääristä tiedonkeruumenetelmää eli tutkia erilaisia dokumentteja kuten kertomuksia. Dokumentit voivat olla kirjoitetussa, kuvallisessa tai visuaalisessa muodossa tehtyjä aineistoja, jotka ovat tehty menneessä ajassa. (Kananen, 2014, s. 90)

4.2 Aineistonhankinta

Valmiiden aineistojen hyödyntäminen on yksi tapa hankkia aineistoja laadullisessa tutkimuksessa (Eskola & Suoranta, 1998, s. 117). Tutkimuksen aineistona hyödynnetään aikaisemmin julkaistuja tietokirjoja, jotka sisältävät kertomuksia parisuhteen ja avioliiton päättymisistä. Tutkimusaineisto on rajattu suomenkielisiin tietokirjoihin, sillä opinnäytetyössä halutaan välttää väärinymmärryksiä. Väärinymmärrykset voisivat tulla siitä, jos ulkomaankielisiä tekstejä ei osattaisi käntää suomen kielelle oikein. Aineisto, jota analysoidaan, on rajattu julkaisuvuosiin 2000–2022, sillä aineiston halutaan sisältyvän tälle vuosituhannele. Aineistoja hylättiin otsikoinnin sekä opinnäytetyön tutkimuskysymysten perusteella.

Aineistoon valikoitui viisi eri tietokirjaa. Tutkimusaineiston tietokirjat ovat haettu finna.fi-tietokannasta sekä saatu keskustelemalla kirjaston henkilökunnan kanssa. Tietokirjat on etsitty käyttämällä hakusanoja ”ero AND kokemus”, ”nainen AND ero” sekä ”mies AND ero”. Hakusanat rajattiin aineistotyyppin kriteereillä kielenä suomi, aineisto on julkaistu vuosina 2000–2022 ja aineiston materiaalina vain kirjat. Lempäälän kunnan kirjastosta työntekijältä kysyttiin kirjasuosituksia, jotka käsittelevät erokokemuksia naisten ja miesten näkökulmasta. Tutkimusaineiston valinnasta tehtiin taulukko (Liite 1). Tutkimusaineisto kerättiin yhden kuukauden aikana.

Tutkimusaineistot (Liite 2) käsittelevät naisten ja miesten erokokemuksia sekä tutkimukseen liittyviä käsitteitä. Aineistoiksi valikoitui Päivi Lipposen ja Pirjo Wesaniemen kirjoittamat tietokirjat ”Mies ja ero – Kertomuksia parisuhteen päättymisestä” ja ”Nainen ja ero – Kertomuksia parisuhteen päättymisestä”. Molemmat tietokirjat sisältävät 22 kertomusta. Lisäksi aineistoksi valikoitui Katariina Hakaniemen kirjoittama ”Tahdoin – 17 tarinaa elämästä eron jälkeen”, joka sisältää 11 naisen ja kuuden miehen kertomukset. Tietokirjat ovat toteutettu haastattelemalla kertojia, joiden keski-ikä on 46–49 vuotta.

Muilta kirjailijoilta valikoitui aineistoksi Tuomas Rajalan kirjoittama ”Isävuoro – miehekäs selviytymisopas eroon” sekä Satu Kallion kirjoittama ”Lämmöllä, vihalla, raivoilla, kaihoilla”. Rajalan tietokirja kertoo kuuden miehen kertomukset erosta ja sen selviytymisestä. Kertojien keski-ikää ei saatu selville. Kallion tietokirja on toteutettu syvähaastattelulla ja se perustuu kuuden naisen ja neljän miehen kertomuksista. Naisten keski-ikä on 47-vuotta ja miesten 56-vuotta.

4.3 Aineiston analyysi

Tutkimus toteutetaan aineistolähtöisellä analyysillä, joka on yksi laadullisen tutkimusmenetelmän tapa toteuttaa tutkimuksia. Aineistolähtöisessä analyysissä teoria muodostetaan empiirisen aineiston avulla. (Eskola & Suoranta, 1998, s. 19) Laadullisen tutkimuksen aineiston analyysintapana käytetään teemoittelua. Tarkoituksena on nostaa esiin keskeisiä aiheita teemakortiston sekä sitaattien avulla. Teemakortiston avulla aineisto

pilkotaan analysointia varten eri osa-alueisiin. Sitaatit havainnollistavat teemoittelua, jotta lukija ymmärtää aineiston pohjan. (Eskola & Suoranta, 1998, ss. 154, 174)

Opinnäytetyössä käytetään analysointimenetelmänä teemoittelua, sillä sen avulla havainnollistetaan tutkimuskysymyksiä selkeästi. Analysointimenetelmän avulla verrataan aineiston teemojen esiintymistä sekä ilmenemistä (Eskola & Suoranta, 1998, s. 174). Tämän avulla pystytään erottamaan aineistosta kiinnostavat aiheet ja tutkimaan, miten ne ilmenevät eri aineistoissa. Teemoittelun osa-alueet muodostuivat tietokirjojen kertomusten perusteella. Kertomusten henkilöt jaoteltiin miesten ja naisten sekä jättäjien ja jätettyjen näkökulmiin, sillä opinnäytetyössä selvitetään, miten eri näkökulmista kokemukset ja syyt eroavat jättäjien ja jätettyjen sekä naisten ja miesten välillä. Kertomuksissa jättäjän ja jätetyn näkökulma ilmenee niin, että päähenkilö kertoo, onko jättänyt vai tullut jätetyksi. Kertomuksissa on kerrottu kertojien etunimet muutettuna henkilötietosuojan vuoksi. Näiden etunimien perusteella on päätelty kertojien sukupuoli. Eron syiksi jaoteltiin kertomusten avulla väkivalta, pettäminen, taloudelliset haasteet, erilleen kasvaminen, seksuaalisen kanssakäymisen puuttuminen, päihde- ja mielenterveysongelmat, kommunikointiongelmien sekä lapsettomuus. Eron kokemukset jaettiin kolmeen luokkaan, negatiivinen, positiivinen ja ei mielipidettä. Päihde- ja mielenterveysongelmat ovat yhdessä yhtenä teemana, sillä sosiaali- ja terveydenhuollon piirissä ne luokitellaan yhteen ja palvelut tarjotaan samasta paikasta.

Tutkimuksen tarkoituksena on saada näkyville jättäjien ja jätetyn näkökulma naisten ja miesten välisistä parisuhteista, joten opinnäytetyöstä jätetään muutamia kertomuksia pois. Kertomuksien pois jättämisen syynä on useampi eri syy. Viidessä kertomuksessa eropäätös tehtiin yhdessä, joten jättäjän ja jätetyn näkökulmaa ei voida määritellä. Lisäksi muita syitä on, että toinen osapuoli kuoli tai viralliseen eroon ei päädytty lopulta. Uskonnollisen vakaumuksen takia virallista eropäätöstä ei tehty. Yhdessä kertomuksessa esiintyy homoseksuaalinen suhde, jonka vuoksi naisen ja miehen näkökulmaa ei voida tulkita.

4.4 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Eettisyys on yksi luotettavuuden kriteeri. Tutkimusetiikka tarkoittaa tutkimustoiminnassa eettisesti oikeiden ja vastuullisten toimintojen noudattamista sekä edistämistä.

Tutkimusetiikan avulla tunnistetaan ja torjutaan tieteeseen kohdistuvia epärehellisyyksiä sekä loukkauksia. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, ss. 149–150) Opinnäytetyössä on vastuullisesti käytetty tietokirjoja, jotka ovat julkisessa jaossa eri kirjastoissa ja tietokannoissa.

Ihmisoikeudet muodostavat tutkimuseettisen perustan. Tutkittavien suojaan kuuluu muun muassa se, että tutkittavien tiedot on jätävä nimettömiksi, ellei ole annettu lupaa käyttää identiteetin paljastavia tietoja. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, ss. 155–156) Tietokirjoissa ei tule esille minkälaisilla ehdoilla kertomukset on julkaistu. Tietokirjoissa on muutettu kertomusten kertojien nimet, tapahtumapaikat ja ammatit, jotta henkilötietojen suojaus toteutuisi ja kertojat pystyisivät kertomaan erosta mahdollisimman rehellisesti. Yhdessä tietokirjassa kertomuksen kertojat ovat saaneet lukea tekstit ennen julkaisuja ja saaneet tehdä haluamansa korjaukset teksteihin. Opinnäytetyössä käytetään tunnistetietoina ainoastaan ikää ja sukupuolta sekä onko jätetty vai jättäjä.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa se, kuinka tarkasti ja todenmukaisesti on kerrottu tutkimuksen eri vaiheet. Työn tavoitteena on välttää virheitä, kuitenkin tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat tutkimuksissa. Luotettavuuden arviointiin liittyvät käsitteet reliaabelius ja validius. Reliaabelius eli mittatuloksen toistettavuus antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Validius eli pätevyys on mittarin tai tutkimusmenetelmän kyky mitata sitä, mitä on tarkoitus mitata. (Hirsjärvi ym., 1997, ss. 231–232)

Reliaabelius todetaan esimerkiksi silloin, kun kaksi tutkijaa päätyvät samaan tulokseen (Hirsjärvi ym., 1997, s. 231). Tutkimuksessa luotettavuutta pyrittiin vahvistamaan niin, että opinnäytetyön tekijät lukivat useaan kertaan samat kertomukset. Kun molemmat lukivat kertomukset ja päätyivät samaan tulokseen, tulosta voidaan pitää reliaabelina.

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat tekijöiden sekä tietokirjojen kirjoittajien tulkinnat kertomuksista. Ainoastaan yhdessä tietokirjassa tuotiin esille, että kertomusten kertojat

saivat etukäteen lukea tekstit ja tehdä tarvittavat muokkaukset ennen tietokirjan julkaisua. Tämä vahvistaa kertomusten luotettavuutta, sillä kirjoittaja on varmistanut kertojien mielipiteet ja oikean tulkinnan kertomuksista. Muissa tietokirjoissa ei tuoda esille, kuinka kirjojen tekijät ovat huomioineet kertomusten todellisuuden. Lisäksi ei voida olla täysin varmoja siitä, onko tietokirjojen kertomukset faktaa vai fiktiota. Vaikka opinnäytetyön tekijät pyrkivät välttämään tulkintaa, niin tulkinnoilta ei voi koskaan täysin välttyä. Opinnäytetyössä pyritään tutkimaan naisen näkökulmaa äidin näkökulman sijaan. Monissa kertomuksissa lapset ovat osa vanhempien eroa, jonka vuoksi naisen ja äidin välistä näkökulmaa on haastava tulkita. Opinnäytetyössä pyritään näkemään naisen näkökulma vahvempana.

Tutkimuksen validiteetti heikkenee, kun tutkimuksessa käytetyt kertomukset ovat yksityishenkilöiden kertomia kertomuksia siitä, miten he ovat eron kokeneet. Erossa on aina kaksi osapuolta ja kertomuksissa tulee esille vain toisen osapuolen kokemus erosta. Suurin osa kertomusten eronneista henkilöistä ovat olleet yhdessä kaksikymmentä vuotta, joista selvästi yli puolet ajasta naimisissa. Yhdessä tietokirjassa tuodaan esille, että osa haastatteluista oli tehty yli viisi vuotta sitten ja tietoa on kerätty pitkään ennen varsinaisen tietokirjan julkaisua. Lisäksi kertomuksia kertoessa erosta oli usein kulunut viidestä kymmeneen vuotta aikaa. Tämän vuoksi jäimme pohtimaan, kuinka luotettava erokokemuksen kokeminen kertomuksen kertojalla oli. Niin kuin tapana on sanoa, aika kulta muistot. Tämän havaitsimme tapahtuvan myös muutaman kertomuksen kohdalla. Mielestämme osa kertomuksista olivat rankkoja, mutta kertoja koki eron silti positiivisena. Voisi ajatella, että alkuun ero on voinut tuntua rankalta ja silloin se on tuntunut negatiiviselta, mutta vuosien jälkeen kokemus on voinut muuttua positiiviseksi.

5 Tulokset

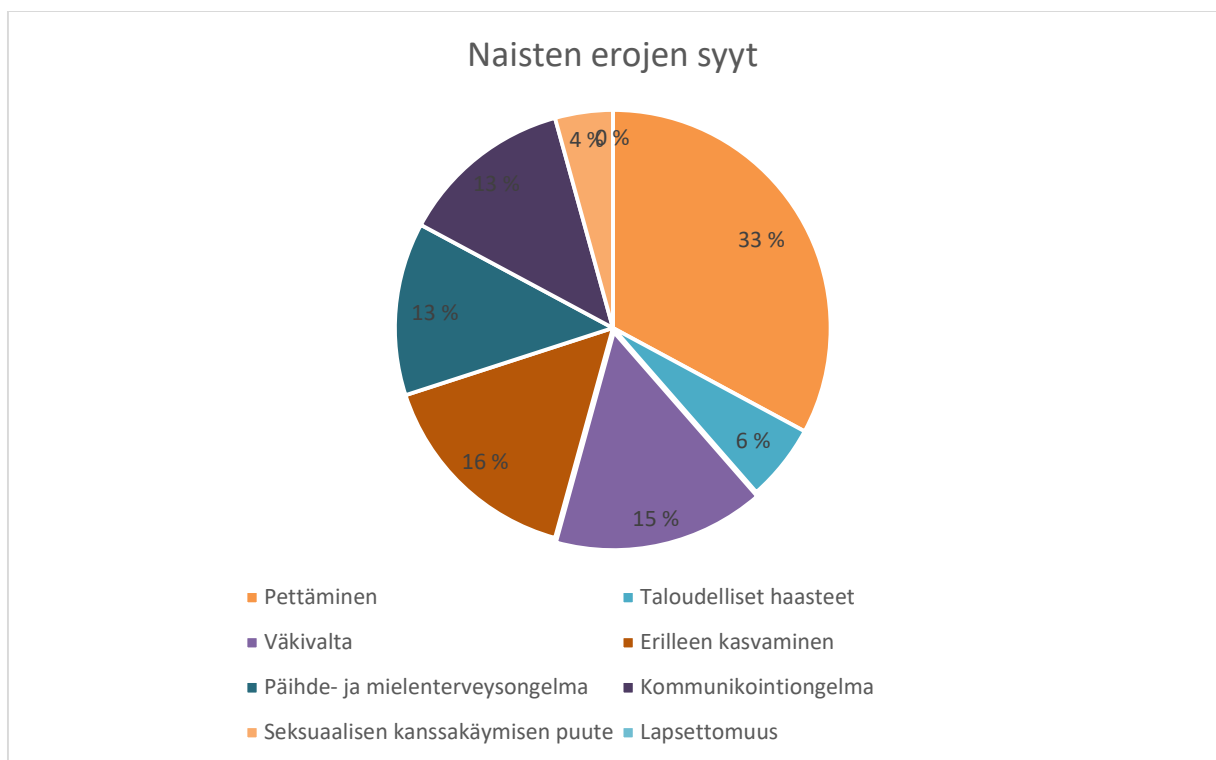
Opinnäytetyön aineistoissa on käytetty 39 naisen ja 38 miehen kertomusta. Aineistojen kertomuksista jättäjiä on 43 ja jätettyjä 35. Kertomuksissa erojen päättymisten syitä on usein enemmän kuin yksi. Usein eropäätökset ovat monen eri asian lopputulema. Kertomuksissa tulee esille, että yleisin syy erolle on molemmilla sukupuolilla pettäminen. Erot koetaan useimmiten negatiivisena ja tämä korostuu varsinkin jätettyjen näkökulmassa.

Aluksi perehdytään eri sukupuolten välisiin eroavaisuuksiin eroon johtaneista syistä sekä siihen, kuinka ero on koettu. Lisäksi pohditaan parisuhteen roolien eli jättäjien ja jätettyjen kokemuksia ja syitä eropäätökseen. Jätettyjen ja jättäjien sekä eri sukupuolten välisiä eroja vertaillaan teemoittelun avulla.

5.1 Erojen syyt naisten näkökulmasta

Kuvaan 1. on koottu erojen syyt naisten näkökulmasta. Naisten kertomuksissa suhteen päättymisen syinä nousee esille useimmiten pettäminen (33 %) sekä erilleen kasvaminen (16 %). Suhteen päättymisen muita syitä on väkivalta, niin henkinen kuin fyysinen (15 %), päihde- ja mielenterveysongelmat (13 %), kommunikointiongelmien (13 %), taloudelliset haasteet (6 %), seksuaalisen kanssakäymisen puute (4 %) sekä lapsettomuus (0 %).

Kuva 1. Erojen syyt naisten näkökulmasta.

Pettämiseen viitataan kertomuksissa niin, että mies tai nainen on pettänyt, tai molemmat ovat pettäneet. Toisella osapuolella on ollut joko niin kutsuttu yhden illan juttu tai

pidempiaikainen suhde toisen henkilön kanssa. Erilleen kasvaminen ilmenee kertomuksissa niin, että suhde muuttuu sisarussuhteen kaltaiseksi.

”Markulla oli muita naisia pitkin matkaa. Yksi suhde oli vähän vakavampi. Hän tunnusti rakastavansa tätä toista naista, ja päätimme erota. Routa ajoi kuitenkin porsaans kotiin, ja yritimme yhteiseloja vielä kerran. Uusi avioero oli ajatuksena minulle niin kipeä, että toivoin meidän kaikesta huolimatta vielä jatkavan. Mutta ei siitä mitään tullut.”

Nainen, 58-vuotias. (Hakaniemi, 2015, s. 29)

Väkivalta esiintyy kertomuksissa henkisenä väkivaltana niin, että toinen osapuoli valvottaa öisin toista. Fyysinen väkivalta ilmenee kertomuksissa toiseen kajoamisena. Päihdeongelma näkyy kertomuksissa alkoholin liiallisena käyttönä, ja mielenterveysongelmat esiintyvät kertomuksissa masennuksena tai uupumuksena.

”Lopputuloksena sain kuulla, että vuosien kuormitus ja surut aiheuttivat pitkittyneen stressireaktion ja suosituksena on hoitaa unettomuusasia välittömästi. Uupumukseni korjaantuisi kyllä, mutta vain niin, että asiaan puututaan konkreettisesti.” Nainen, 35-vuotias. (Kallio, 2016, s. 170)

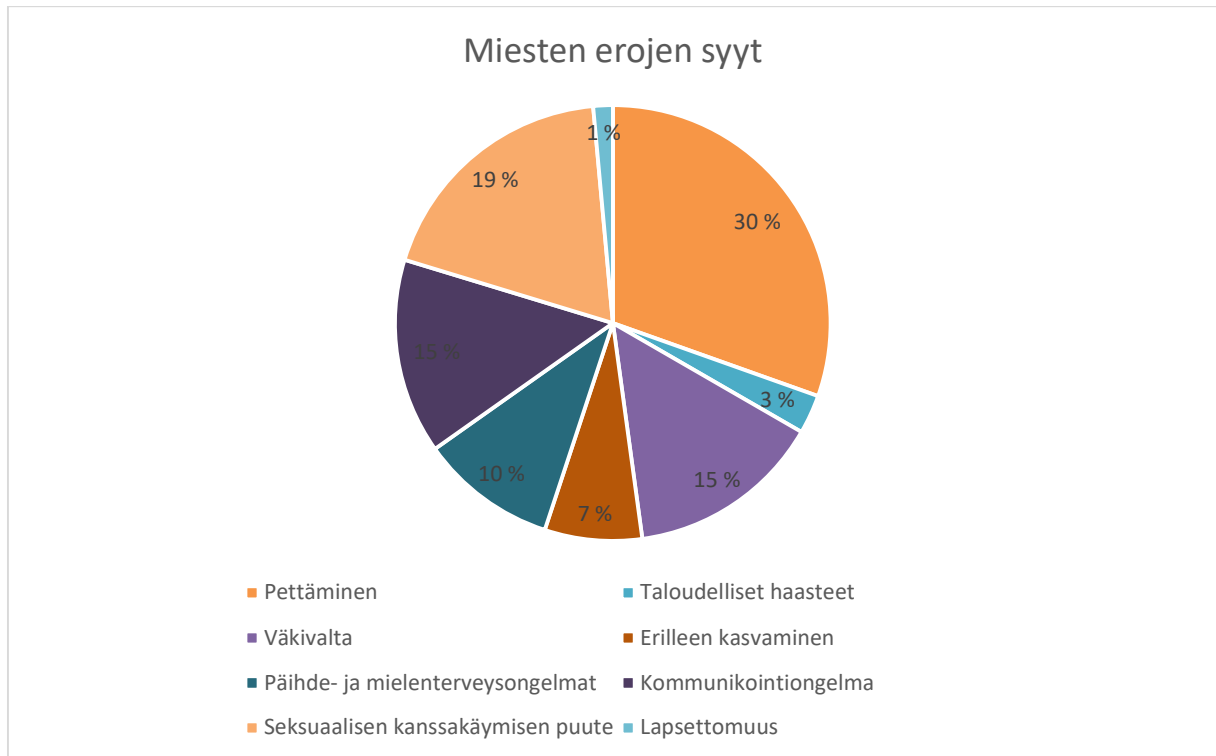
Kommunikointiongelmiin viitataan kertomuksissa puhumattomuutena sekä riitoina. Taloudelliset ongelmat esiintyvät kertomuksissa niin, että toinen osapuoli käytti kaikki rahat muun muassa alkoholiin. Seksuaalisen kanssakäymisen puute ilmenee kertomuksissa fyysisen kanssakäymisen puuttumisena. Tämä näkyy niin, että toinen osapuoli ei halua seksuaalista kanssakäymistä tai osoittaa mitään muutakaan fyysistä läheisyyttä.

5.2 Erojen syyt miesten näkökulmasta

Kuvaan 2. on koottu erojen syyt miesten näkökulmasta. Miesten kertomuksissa suhteen päättymisen syinä on useimmiten pettäminen (30 %) sekä seksuaalisen kanssakäymisen puute (19 %). Muita syitä suhteen päättymiseen on väkivalta, niin henkinen kuin fyysinen (15

%), kommunikointiongelmia (15 %), päihde- ja mielenterveysongelmat (10 %), erilleen kasvaminen (7 %), taloudelliset haasteet (3 %) sekä lapsettomuus (1 %).

Kuva 2. Erojen syyt miesten näkökulmasta.

Miesten kertomuksissa pettäminen ilmenee niin, että joko mies tai nainen petti, tai molemmat pettivät. Toisella osapuolella on voinut olla suhde jonkun toisen kanssa jo ennen eroa. Seksuaalisen kanssakäymisen puute näyttäytyy kertomuksissa usein niin, että mies olisi halunnut enemmän seksuaalista kanssakäymistä naiseen verrattuna. Useimmiten seksuaalista kanssakäymistä ei ollut ollenkaan suhteen loppuvaiheissa.

”Elimme varmaan normaalia avioliittoa. Saattoi mennä kolmekin kuukautta ilman seksiä. Ei tehnyt edes mieli. Olisin halunnut nukkua jopa eri sängyssä. Olin kolmekymppinen, seksipiikin olisi pitänyt olla huipussaan, mutta minulla oli piikki kiinni. Tietysti mies silloin etsii puuhailua itsekseen.” Mies, 39-vuotias. (Lipponen & Wesaniemi, 2003, s. 24)

Kommunikointiongelmät ilmenevät kertomuksissa riitoina ja puhumattomuutena. Väkivalta esiintyy kertomuksissa niin henkisenä kuin fyysisenä väkivaltana. Henkinen väkivalta esiintyy toisen haukkumisena tai mököttämisenä. Fyysinen väkivalta esiintyy selkeästi toiseen kajoamisena.

”Hän alkoi saada kohtauksia. Hän kävi välillä minuun kiinni ja raapi joskus verille asti. Ymmärsin, että jos käyn kiinni ja satutan häntä, olen hiekoilla ja menetän pelin.” Mies, 59-vuotias. (Lipponen & Wesaniemi, 2003, s. 112)

Päihdeongelmät ilmenevät kertomuksissa alkoholin liiallisena käyttönä ja mielenterveysongelmät esiintyvät masennuksena tai psykoosina, jonka takia toinen osapuoli on hakeutunut ammattiavun piiriin. Erilleen kasvaminen esiintyy kertomuksissa vuorokausirytmien erilaisuutena, yhteisen ajan puutteena sekä siinä, ettei toinen osapuoli halunnut enää tehdä toisen kanssa mitään. Taloudelliset ongelmat ilmenevät kertomuksissa ulosottona sekä rahan ongelmallisena käyttämisenä.

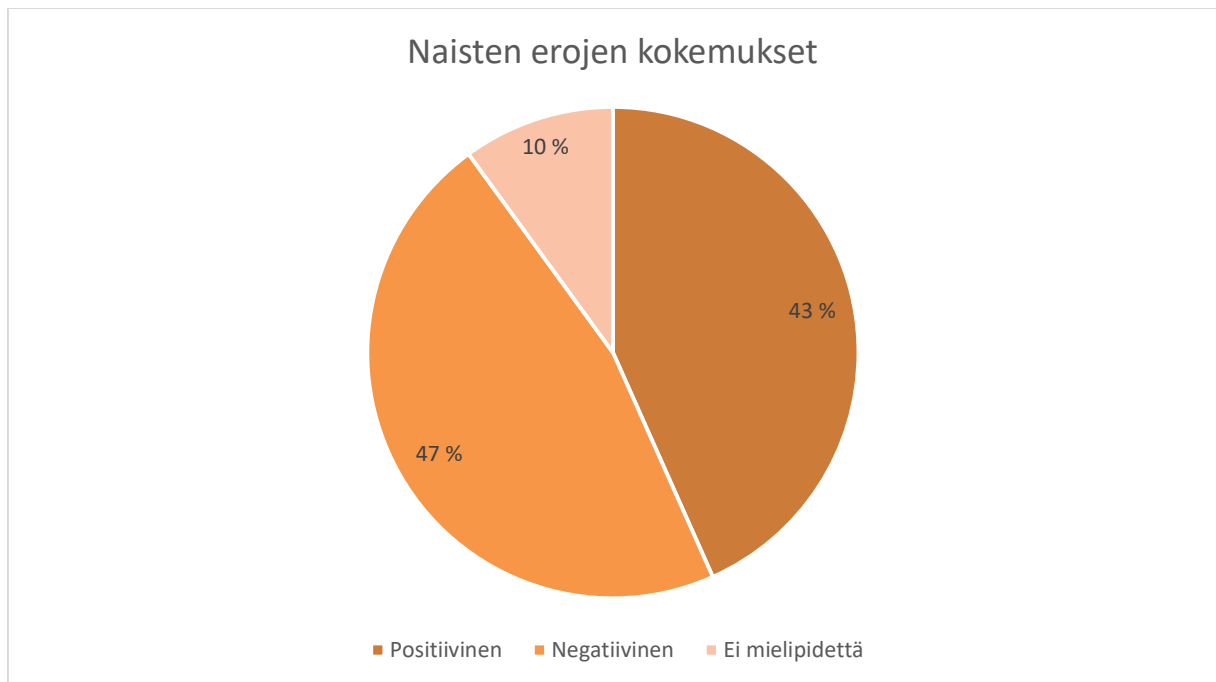
”Auto ajoi pihaan, haastemies toi ulosottopaperin oman äitini lainasta. -- Sitten soi puhelin ja vaimoni ilmoitti, että he ovat lasten kanssa lähteneet.” Mies, 42-vuotias. (Lipponen & Wesaniemi, 2003, s. 68)

Lapsettomuus esiintyy kertomuksissa niin, että useiden yrittämiskertojen sekä hedelmöityshoitojen jälkeen raskaus päättyi kuitenkin keskenmenoon. Hedelmöityshoidot kestivät noin viisi-kymmenen-vuotta tuloksettomana. Keskenmenot ja lapsettomuus aiheutti pariskunnan suhteelle erilleen kasvamista. (Rajala, 2019, ss. 145–147)

5.3 Kokemukset eroista naisen näkökulmasta

Kuva 3. sisältää erojen kokemukset naisten näkökulmasta. Kertomuksissa naiset kokevat eronsa useimmiten negatiivisina (47 %). Positiivisia erojen kokemuksia on 43 % ja ei mielipidettä on 10 %.

Kuva 3. Erojen kokemukset naisten näkökulmasta.

Erojen kokeminen negatiivisena esiintyy kertomuksissa syyllisyyden tunteena, tuskana sekä kipuna. Ero koetaan järkytyksenä sekä elämän kriisinä. Positiivinen kokemus erosta ilmenee kertomuksissa helpotuksena ja onnellisuuden tunteena.

”Tuska ja kipu minulla on, eikä sitä voi kukaan jakaa. Se on totaalista yksinäisyyttä, jota en halua päästää hallitsemattomana pintaan.” Nainen, 58-vuotias. (Lipponen & Wesaniemi, 2003, s. 38)

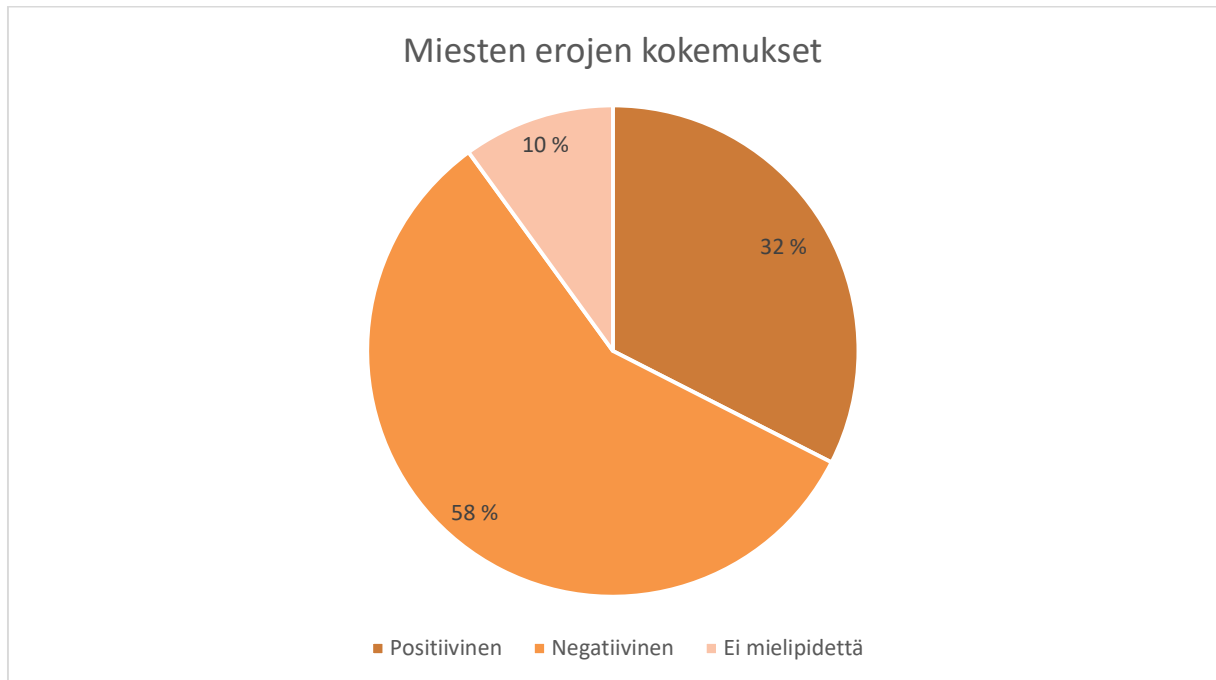
”Ero oli suuri helpotus vaikkakin hyvin dramaattinen. Eropäätös oli minun.” Nainen, 45-vuotias. (Kallio, 2016, s. 139)

Kokemukset, joissa ei kerrota mielipidettä näyttäytyy kertomuksissa niin, että kertoja ei kommentoi eroaan mitenkään. Kommentoimattomuus näkyy kertomuksissa muun muassa siinä, että jättäjällä on muodostunut uusi suhde toisen kanssa ja eron jälkeen siirrytään uuteen suhteeseen eikä vanhaa suhdetta ajatella.

5.4 Kokemukset eroista miesten näkökulmasta

Kuvassa 4. on koottu erojen kokemukset miesten näkökulmasta. Kertomuksissa miehet kokevat eronsa useimmiten negatiivisina (58 %). Positiivisia erojen kokemuksia on 32 % ja ei mielipidettä 10 %.

Kuva 4. Erojen kokemukset miesten näkökulmasta.

Kertomuksissa negatiiviseen erokokemukseen viitataan syyllisyyden ja häpeän tunteena. Eron jälkeen toinen osapuoli on katkera toiselle ja osalle ero aiheuttaa itsetuhoisia ajatuksia. Positiivinen erokokemus esiintyy kertomuksissa helpotuksena ja uuden suhteen löytymisenä.

”Ymmärsin, ettei ole mitään oikea hetkeä lähteä. Kun lähdin, sekin oli väärä hetki, kun matot jäivät ulos tuulettumaan. Mutta ahdistukseni oli niin suurta, että pelkäsin tulevani väkivaltaiseksi. Molemmilla alkoi olla puheessa sellaisia uhkauksia.” Mies, 39-vuotias. (Lipponen & Wesaniemi, 2003, s. 25)

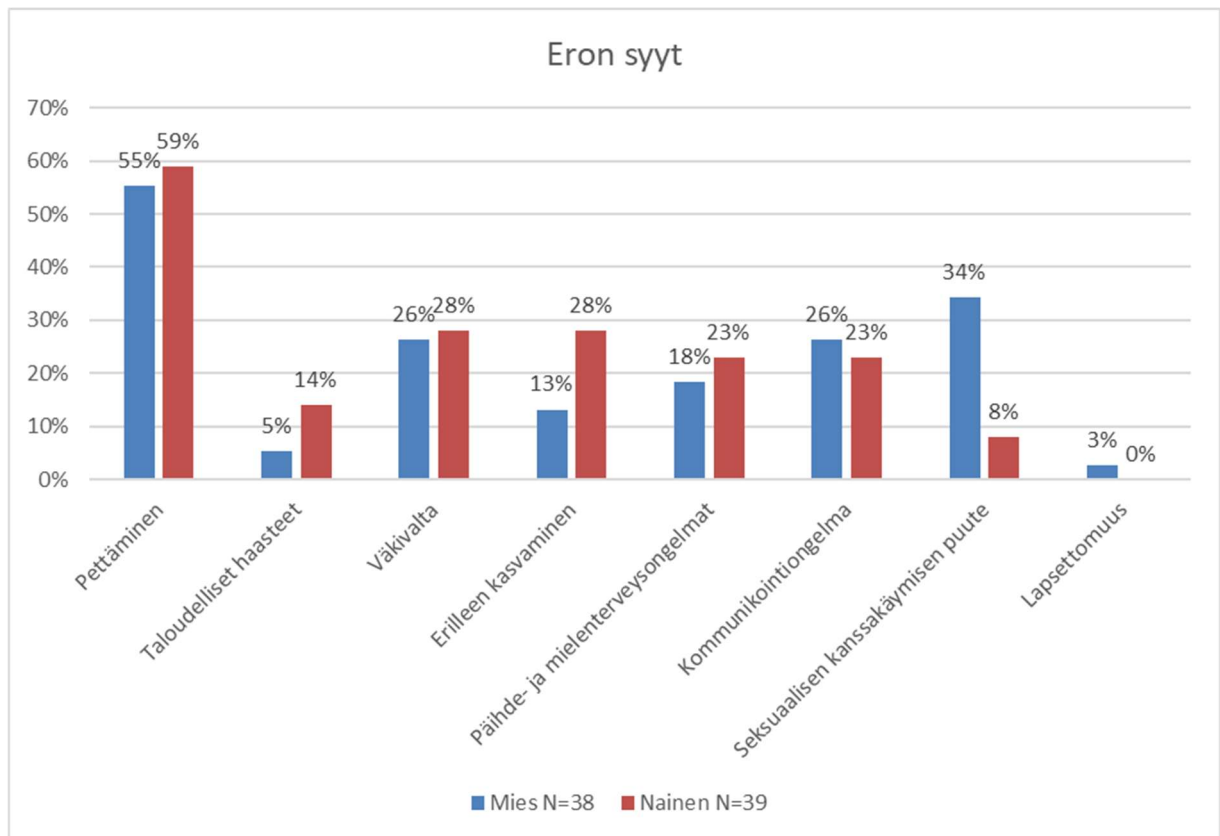
Kertomuksissa, joissa ei tule mielipidettä esille, eroa ei kommentoida. Joissakin kertomuksissa kerrotaan, kuinka erottiin toisen osapuolen kanssa ja heti aloitettiin uusi

suhde jonkun toisen kanssa. Kertomuksissa nousee esille lapsien vaikutus eron kokemiseen, joka ei vaikuttanut itse parisuhteen päättymiseen vaan huoltajuuteen liittyviin asioihin.

5.5 Naisten ja miesten näkökulmien vertailu

Molemmilla sukupuolilla yleisin syy parisuhteen päättymiselle on pettäminen (Kuva 5.). Naisilla toiseksi yleisin syy eroon on erilleen kasvaminen, kun taas miehillä seksuaalisen kanssakäymisen puute. Molemmilla sukupuolilla ilmenee pieniä eroavaisuuksia väkivallassa, päihde- ja mielenterveysongelmissa sekä kommunikointiongelmassa. Eron syissä esiintyy vähiten taloudelliset haasteet ja lapsettomuus.

Kuva 5. Molempien sukupuolten erojen syyt.

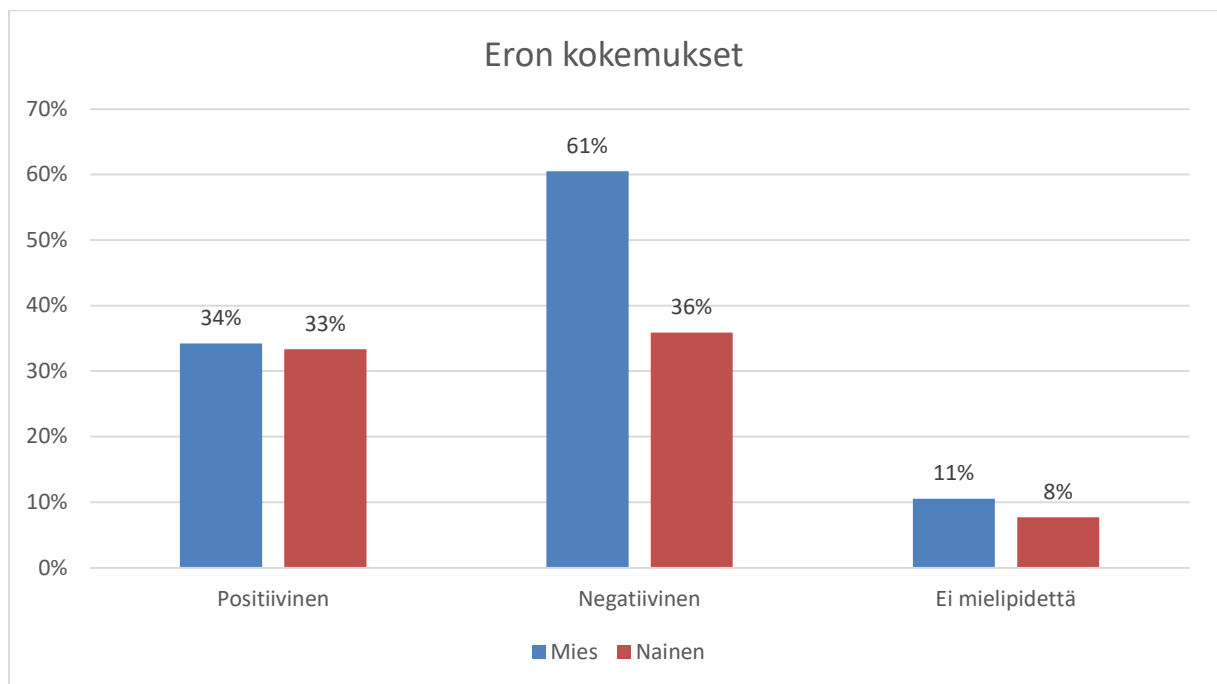
Naisilla taloudelliset haasteet ovat suuremmat kuin miehillä, kun taas kommunikointiongelmia nousevat miehillä suuremmaksi syyksi naisiin verrattuna. Naisilla seksuaalisen kanssakäymisen puute on huomattavasti pienempi eron syy kuin miehillä. Miehillä on ainoastaan yksi kertomus, jossa ilmenee lapsettomuutta. Lapsettomuus oli

selkeästi ainoa syy kertomuksessa eron päättymiseen. Naisilla eron syynä ei esiintynyt lapsettomuutta.

Kuvassa 6. on sekä miesten että naisten erokokemuksia. Naisilla eron kokemuksissa on pieni ero negatiivisessa sekä positiivisessa kokemuksessa, kun taas miehillä niissä on selkeä ero. Miehet kokevat eron selkeästi negatiivisemmin kuin naiset. Miehillä negatiiviset kokemukset esiintyvät kertomuksissa häpeänä sekä päihdeongelmana. Naisilla negatiiviset kokemukset ilmenevät kertomuksissa tuskana ja mielenterveysongelmina.

Positiivinen erokokemus ilmenee helpotuksena. Molemmilla sukupuolilla eron kokemuksissa ”ei mielipidettä” esiintyy vain muutamissa kertomuksissa. Eron kokemuksia ei kertomuksissa tuotu esille.

Kuva 6. Erojen kokemukset sekä naisten että miesten näkökulmasta.

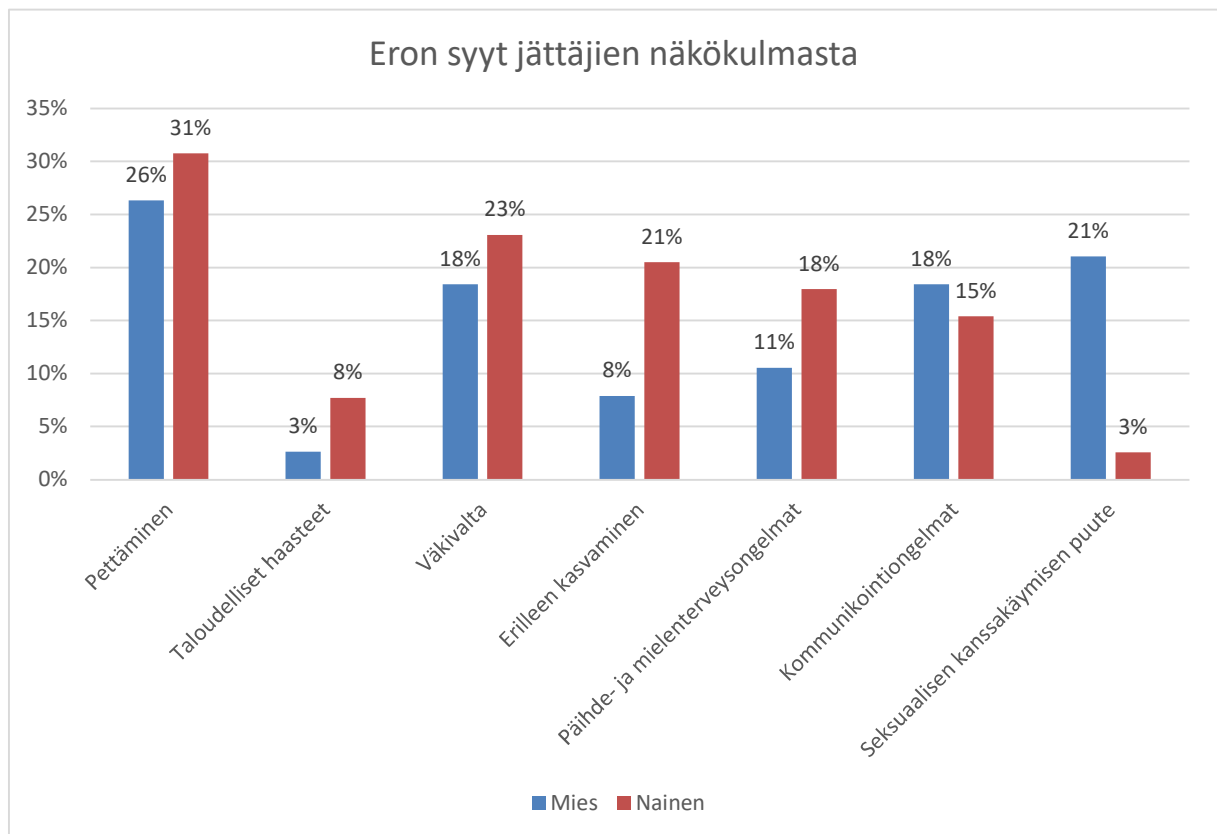
5.6 Jättäjien ja jätettyjen erojen syyt

Kuvassa 7. on koottu eron syyt jättäjien näkökulmasta. Jättäjien syynä eroon on usein pettäminen. Naisten kohdalla toiseksi suurin syy eroon on väkivalta ja miesten kohdalla

seksuaalisen kanssakäymisen puute. Kertomuksissa pettäminen näkyy sekä kertomuksen kirjoittajan teoissa että kirjoittajan kumppanin teoissa. Usein molemmat osapuolet ovat pettäneen toisiaan parisuhteen aikana.

”Jos minulla ei ollut voimia tukea Jania, hän alkoi terrorisoida minua. Hän ei koskaan lyönyt, sillä hän tiesi, että lähtisin ensimmäisestä iskusta. Terrori oli sitä, että Jani ei antanut minun nukkua. Hän laitto valot palamaan, teeveen täysille ja radion päälle ”Jos mä en nuku, sä et nuku.” Tai sitten hän oli ottamassa henkeä pois itseltään.” Nainen, 35-vuotias, jättäjä. (Lipponen & Wesaniemi, 2003, s. 68)

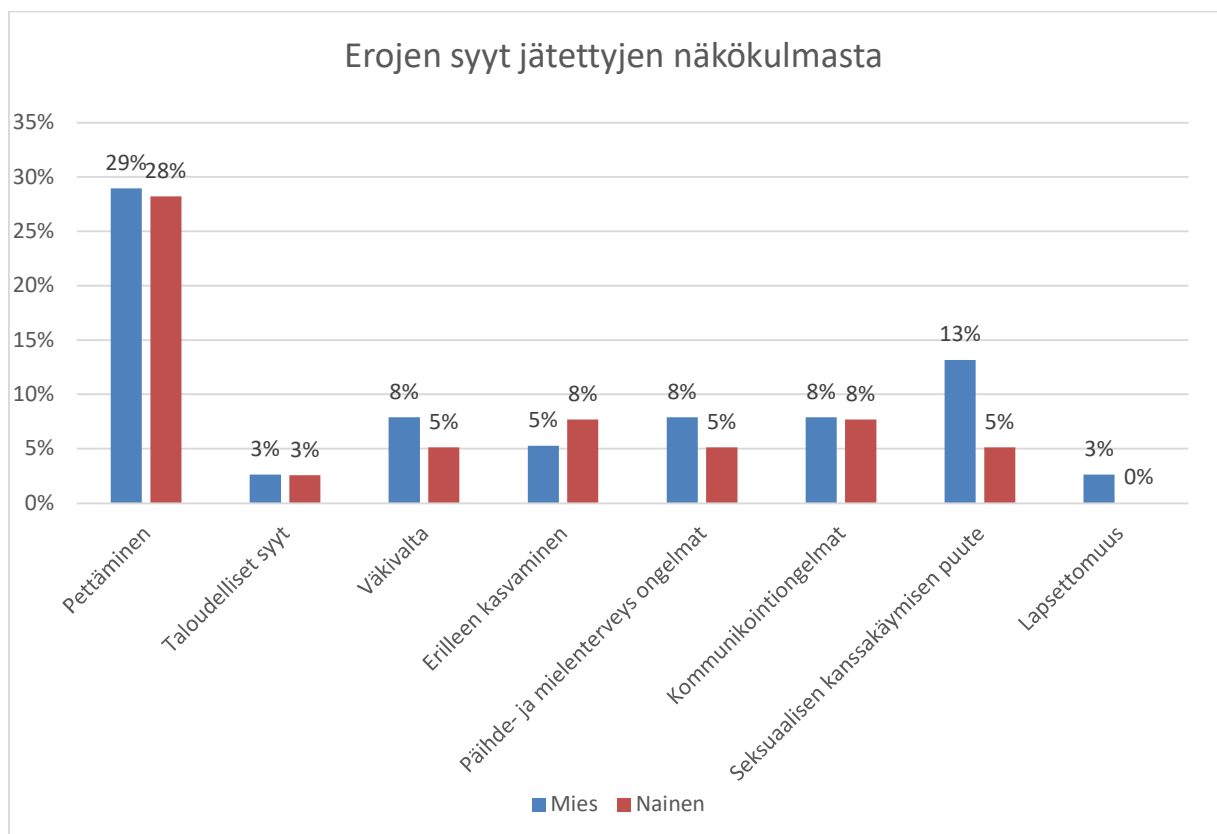
Kuva 7. Eron syyt jättäjien näkökulmasta.

Kuvassa 8. on erojen syyt jätettyjen näkökulmasta. Jätettyjen näkökulmasta, sukupuolesta riippumatta, yleisin syy eroon on pettäminen. Pettämisen jälkeen naisilla toiseksi eniten on erilleen kasvaminen ja kommunikointiongelmät, miehillä seksuaalisen kanssakäymisen puute.

”Meidän avioliittomme oli kai aika tavallinen. Oli hyviä ja huonoja jaksoja. Pari vuotta ennen eroa Jarmo sanoi kerran, että ei tästä tule mitään. Jo samana iltana tulimme kuitenkin siihen tulokseen, että totta kai jatkamme avioliittoa. Minuun jäi kytemään epävarmuutta. Avioliittomme ei lähtenyt toimimaan enää. Viimeisen puolen vuoden aikana meillä ei ollut enää seksiäkään. Minua ei kiinnostanut yhtään. -- Lopulta kuulin tutuilta, että Jarmolla oli ollut peliä muiden naisten kanssa. -- Hän teki eropäätöksen. Minusta siihen ei varmaan olisi ollut. -- Eron jälkeen ostin uuden petauspatjan, kun kokonaan uuteen sänkyyn ei ollut varaa. Tapetoin makuuhuoneen uudestaan. Siitä sain minun oman huoneeni. Kun sain käytännön asiat kuntoon, aloin käydä baareissa, mutten mielestäni elänyt mitenkään rietasta elämää.” Nainen, 42-vuotias, jätetty. (Hakaniemi, 2015, ss. 116–117)

Kuva 8. Erojen syyt jätettyjen näkökulmasta.

Jättäjien ja jätettyjen näkökulmasta molemmilla sukupuolilla pettäminen on merkittävin syy eroon. Sekä jätettyjen että jättäjien näkökulmasta miesten kohdalla seksuaalinen kanssa

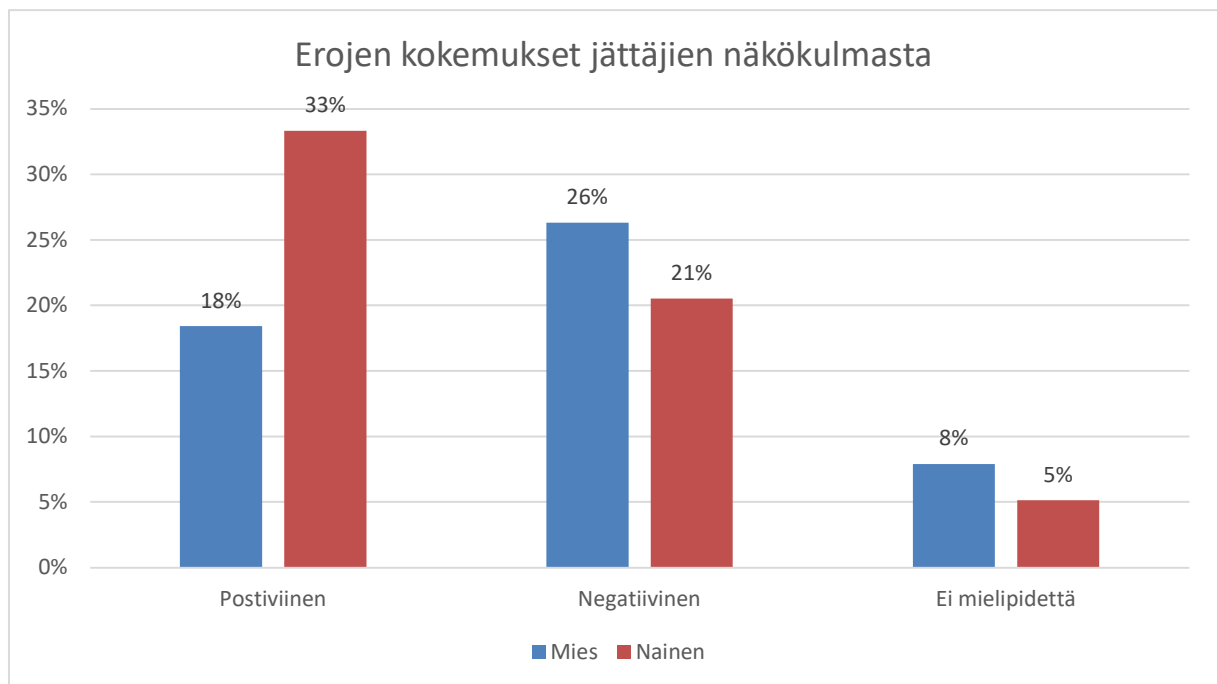
käyminen nousee toiseksi suurimmaksi syyksi esille. Jätettyjen naisten kohdalla toiseksi suurin syy eroon on väkivalta, kun taas jättäjien kohdalla puolestaan erilleen kasvaminen ja kommunikointiongelmät.

5.7 Jättäjien ja jätettyjen erojen kokemukset

Kuvassa 9. on koottu erojen kokemukset jättäjien näkökulmasta. Jättäjien näkökulmasta ero koetaan sekä positiivisena että negatiivisena. Naisten kohdalla positiivisia kokemuksia on enemmän kuin miehillä. Miehillä negatiivisia kokemuksia on enemmän kuin naisilla. Sukupuolesta riippumatta positiiviseen kokemukseen johtivat yleensä kumppanin mielenterveysongelmät ja erilleen kasvamisen kokemus. Negatiiviseen kokemukseen johti puolestaan selvästi kumppanin uskottomuus.

”Eron jälkeen olin helpottunut siitä, että sain omaa rauhaa ja hyvää yksinäisyyttä ja vapautta. En enää halunnut takaisin siihen ”huutavien huoneitten” joukkoon.” Mies, 52-vuotias, jättäjä. (Kallio, 2016, s. 103)

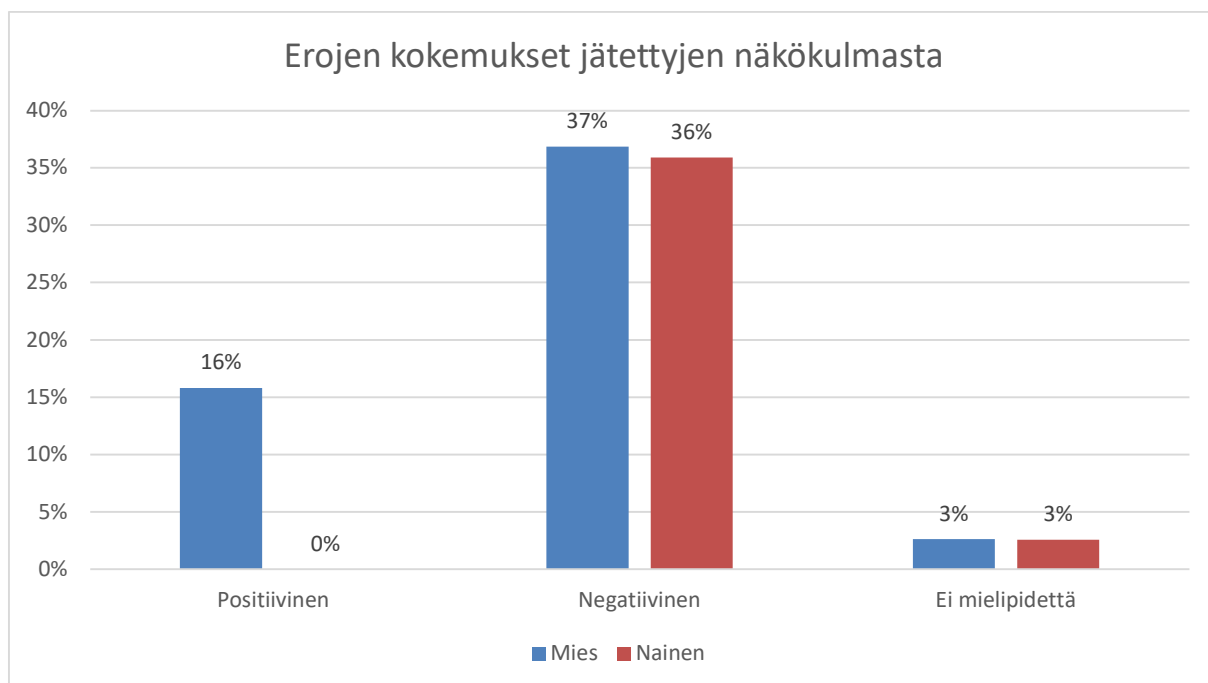
Kuva 9. Erojen kokemukset jättäjien näkökulmasta.

Kuvaan 10. on koottu erojen kokemukset jätettyjen näkökulmasta. Jätettyjen näkökulmasta, sukupuolesta riippumatta, eron kokemus nähdään negatiivisena. Negatiivinen kokemus ilmenee kertomuksissa muun muassa mielenterveyden ongelmina sekä päihteiden ongelmallisena käyttönä. Positiivisia kokemuksia jätettyjen näkökulmasta esiintyy vain miesten kertomuksissa ja tämä näkyi helpotuksena.

”Toivoin pitkään Mikan kuolemaa. Ajattelin, että tuollainen paska joutaisi mennä, ja toivoin hänen jäävän auton alle. Mietin, miten onnistuisin räjäyttämään hänen talonsa, entisen yhteisen kotimme. Herkuttelin ajatuksia murhasta. Olin niin pettynyt, että lapsistamme tuli avioeroperheen lapsia. Minun itsetunnolleni ero oli tuhoisa. Onneksi sain apua ystäviltäni, äidiltäni ja psykologilta. Ja liikunnasta! Minusta alkoi kuitenkin kuoriutua esille puolia, joista en pitänyt lainkaan. Olen lempeä ihminen, mutta huomasin ajattelevani kauheita asioita. Syytin Mikaa siitä, että hän oli minusta tehnyt tällaisen.”
Nainen, 38-vuotias, jätetty. (Hakaniemi, 2015, s. 35)

Kuva 10. Erojen kokemukset jätettyjen näkökulmasta.

Jättäjien näkökulmasta on selkeästi vaihtelua niin positiivisen kuin negatiivisen kokemusten välillä. Jätettyjen näkökulmasta negatiivinen kokemus on selvästi yleisin tunne erotessa. Jätetyissä huomioitavaa on, että ainoastaan miehet kokevat eron positiivisena. Jättäjissä ilmenee merkittävästi se, kuinka naiset kokevat eron positiivisena ja miehet negatiivisena.

6 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä lisää tietoa miesten ja naisten välisen parisuhteen päättymisen syistä ja kokemuksista. Tuloksissa nostettiin esille jättäjien ja jätetyn näkökulma, sillä haluttiin selvittää, onko eron syyllä ja kokemuksella merkitystä, jos on jättäjä tai jätetty. Opinnäytetyön tuloksissa pettäminen nousi molempien sukupuolten kohdalla suurimmaksi eron syyksi. Tuloksissa nousseet erojen syyt sekä Määtän tietokirjassa (2002, ss. 20–21) olevat erojen syyt ovat samanlaisia. Määttä tuo esille erojen syyksi muun muassa uskottomuuden, seksuaaliset ongelmat, väkivallan, taloudelliset haasteet sekä kommunikointiongelmat.

Aikaisempia tutkimuksia tarkastellessa huomaa, että ainoastaan Kojon pro gradussa (2020, s. 41) kerrotaan, että miehet kokevat pettämisen olevan yksi syy erolle. Kojon pro gradussa (2020, s. 41), Kiiskin väitöskirjassa (2011, s. 232) sekä tässä opinnäytetyössä pettämisen lisäksi erilleen kasvaminen on yksi syy eroon. Kojon pro graduun verrattuna tässä tutkimuksessa naiset kokevat erilleen kasvamisen merkittävämpänä syynä erolle kuin miehet.

Eron syynä jätettyjen näkökulmasta on usein pettäminen. Kertomuksissa usein toinen osapuoli petti ja lähti pian eron jälkeen luomaan uutta parisuhdetta toisen kanssa. Jätetyn näkökulmasta eron kokeminen on useimmiten negatiivinen. Kertomuksien perusteella voidaan tulkita, että petetyksi tuleminen vaikuttaa negatiivisesti eron kokemiseen. Jättäjien erokokemuksissa yllätti se, kuinka moni koki eron negatiivisena. Stereotyyppisesti voidaan ajatella, että jättäjä tekee usein erotyötä omassa mielessään, ennen kuin kertoo siitä kumppanilleen. Oletimme ennen opinnäytetyön tekoa, että jättäjien erokokemusten vaihtelu negatiivisen ja positiivisen välillä olisi ollut suurempi.

Tuloksissa oli yllättävää, kuinka naisten erokokemuksissa negatiivisen ja positiivisen välillä oli pientä eroavaisuutta. Kuitenkin Rummukaisen pro gradussa (2007, s. 38) ero näyttäytyi naisilla fyysisenä oireiluna, kuten väsymyksenä ja painon heittelynä eikä positiivisesta kokemuksesta puhuttu juurikaan. Miehellä negatiivinen kokemus oli selkeästi positiivista kokemusta suurempi. Oletettiin, että suomalaisessa kulttuurissa on vieläkin vahvasti esillä se, että miehet eivät näytä tunteitaan. Tämän takia meitä yllätti, kuinka merkittävästi miehet kokivat eronsa negatiivisena. Mielestämme yhteiskunnan yleinen ajatus on, että naiset ovat herkempiä kuin miehet. Tässä yllättivät miesten negatiivisten kokemusten määrästä ja naisten pienistä vaihteluista erokokemuksissa.

Aineistoissa nousi esille yksittäisiä kertomuksia, jotka poikkesivat yleisesti tuloksista. Vuonna 1980 avioliitosta eroaminen nähtiin riita-asiana, johon vaadittiin syyllinen. Syyllisen myötä ero pystyttiin käsittelemään oikeudessa. (Kianmaa, 2008, ss. 33–34) Joissakin kertomuksissa toinen osapuoli päätyi pettämään ainoastaan sen takia, että ero pystyttäisiin käsittelemään oikeudessa. Lisäksi uskonto vaikutti eropäätöksiin niin, että avioeroa ei koskaan tehty virallisesti. Lapsettomuus esiintyi vain yhdessä kertomuksessa. Halusimme ottaa tämän näkyviin, sillä se oli selkeästi ainoa syy eroon. Meitä hämmästytti se, että lapsettomuus esiintyi vain yhdessä kertomuksessa. Meillä oli oletuksena, että lapsettomuus olisi vaikuttanut eropäätöksiin enemmän.

7 Pohdinta

Opinnäytetyön aloitus oli haasteellinen sekä vaiherikas. Koimme, että emme saaneet tarpeeksi tukea ja tietoa opinnäytetyön tekemisestä. Opinnäytetyön aiheet vaihtuivat useaan kertaan. Yhden aiheen tiimoilta pyrimme saamaan Pirkanmaan kuntaa mukaan yhteistyöhön, joka ei kuitenkaan toteutunut haasteellisen yhteydenpidon vuoksi. Aiheen valitseminen sekä sen rajaaminen oli haastavaa. Päätimme lopulta luopua työelämäyhteistyön etsimisestä ja toteuttaa opinnäytetyön kirjallisuuskatsauksena. Opinnäytetyötä tehdessä kerättiin paljon tietoa eri tutkimusmenetelmistä sekä aineiston analyysitavoista. Tutkimusta sekä aineiston analyysia tehdessä ymmärsimme, että olemme tehneet opinnäytetyötä laadullisen tutkimusmenetelmän mukaan, joten teimme opinnäytetyön tämän menetelmän mukaan.

Aluksi lähdimme hakemaan opinnäytetyöhön aineistoja muiden tekemistä tutkimuksista. Tämä osoittautui haasteelliseksi, sillä tutkimuksia löytyi paljon vain miesten erokokemuksista. Tutkimuksia löytyi myös naisista, mutta naisten erokokemuksia käsiteltiin äidin roolissa. Tutkimusaineiston hankintavaiheessa löysimme tietokirjoja, joissa oli niin miesten kuin naisten kertomuksia eroon johtaneista syistä sekä eron kokemuksista. Kirjallisuutta oli helpompi löytää kuin tutkimuksia, joten päädyimme valitsemaan aineistoiksi tietokirjoja. Olimme tyytyväisiä hankittujen tutkimusaineistojen määrään.

Vaikka aluksi opinnäytetyön tekeminen oli meille haastavaa, niin meidän yhteistyömme toimi koko opinnäytetyön prosessin aikana hyvin. Kannattelimme toinen toisiamme heikkoinakin hetkinä. Heikkoja hetkiä oli muun muassa opinnäytetyön aiheen valitseminen sekä työelämäyhteistyön saamattomuus. Pystyimme aikatauluttamaan joustavasti opinnäytetyön tekemisen töiden sekä henkilökohtaisen elämän välillä. Työskentely oli meidän välillämme tasapuolista ja sujuvaa niin Teamsin välityksellä kuin kasvokkain tapaamisissakin.

Aikaisemmin naisten ja miesten erokokemuksia ja eroon johtaneita syitä on käsitelty eri tutkimuksissa, joten kokosimme naisten sekä miesten näkökulmat samaan tutkimukseen. Tarkoituksena oli selvittää naisten näkökulma eroon ilman, että naisesta puhutaan äitinä. Joissakin kertomuksissa lapset olivat vahvasti mukana. Tuloksia tulkitessa pyrittiin havainnoimaan naisen näkökulma äidin roolin sijaan ja onnistuimme tässä hyvin.

Tutkimus vastasi tutkimuskysymyksiin, jotka olivat 1. Miten ero koetaan? 2. Millaiset syyt johtavat eroon niin naisten kuin miesten näkökulmasta? 3. Miten naisten ja miesten erokokemukset sekä eroon johtaneet syyt eroavat toisistaan? Tuloksista selviää sekä naisten että miesten erokokemukset ja erojen syyt selkeästi. Lisäksi naisten ja miesten väliset eroavaisuudet eronkokemuksissa ja eroon johtaneissa syissä ilmenee tuloksissa merkittävästi.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli antaa ammattilaisille taustatietoa naisten ja miesten erokokemuksista sekä eroon johtaneista syistä. Tämän avulla ammattilaiset saavat lisää tietoa yksilölliseen kohtaamiseen parisuhteen päättymisen hetkellä. Ammatillisesta

näkökulmasta opinnäytetyö opetti meitä paljon. Ennen opinnäytetyön tekemistä kiinnitimme huomiota siihen, kuinka miehille on tarjolla naisia enemmän erilaisia oppaita erosta selviytymiseen. Kyseenalaistimme sitä, minkä takia oppaita on tehty enemmän miehille kuin naisille. Tuloksien myötä huomasimme, että miehet tarvitsevat eron käsittelyssä enemmän tukea kuin naiset, sillä tuloksien perusteella miehet kokevat eron naisia negatiivisempana. Miehillä tuen tarve ilmeni esimerkiksi puhumattomuudella tai runsaalla päihteiden käytöllä. Kojon mukaan miehet hakevat harvoin apua ja stereotyyppisesti oletetaan, että avun hakeminen on heikkoutta. Kojon tuloksissa tulee esille, kuinka miehet hakivat apua ystäviltä sekä ammattilaisilta. Kojo pohtii pro gradussaan sitä, kuinka stereotypia miesten avun hakemattomuudesta on murtumassa. (Kojo, 2020, s. 55) Pohdimme tätä samaa asiaa ja koemme tämän olevan yksi syy siihen, miksi miehille on tehty oppaita erosta selviytymiseen. Tulevina sosionomeina haluamme pystyä huomioimaan pariskunnat helpommin ja mahdollisesti huomaamaan parisuhteen haasteet varhaisessa vaiheessa ja tarjoamaan tukea molemmille osapuolille.

Heteroseksuaalisissa suhteissa naisen ja miehen kokemukset erosta ja siihen johtaneet syyt vaihtelivat huomattavasti. Jatkotutkimuksena voisi selvittää samaa sukupuolta olevien eli homoseksuaalisten henkilöiden parisuhteen päättymisen syitä ja kokemuksia. Olisi mielenkiintoista selvittää, onko samaa sukupuolta olevilla pareilla samoja ongelmia heidän suhteissansa, mistä syistä erot tapahtuvat ja miten ne koetaan. Lisäksi jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista tutkia eroon johtaneita syitä sekä eron kokemuksia niin, että parisuhteen molemmat osapuolet olisivat kertomassa heidän yhteisestä erostansa. Tässä tutkimuksessa olemme kuitenkin perehtyneet vain toisen osapuolen kokemukseen, ja erossa on aina kaksi osapuolta ja kaksi kokemusta. Jatkotutkimuksena voisi vertailla suomalaisten ja muiden maiden eroavaisuuksia eron kokemuksissa ja syissä.

Lähteet

- Avioliittolaki 1929/234. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234>
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Hakaniemi, K. (2015). *Tahdoin: 17 tarinaa eron jälkeen*. Reuna Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. Tammi.
- Kallio, S. (2016). *Lämmöllä vihalla raivolla kaiholla: Rakkauden haavoja*. PT-Kustannus.
- Kananen, J. (2014). *Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kiianmaa, K. (2008). *Hyvä ero, uusi elämä*. Multikustannus.
- Kiiski, J. (2011). Suomalainen avioero 2000-luvun alussa - miksi avioliitto puretaan, miten koetaan ja miten siitä selviydytään? [Väitöskirja, Itä-Suomen yliopisto].
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-0422-5>
- Kojo, E. (2020). "Kun mukana on lapset, asiat mutkistuvat" - Miesten kokemuksia erosta ja eropalveluista. [Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto].
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202004163306>
- Kielitoimiston sanakirja (2021). *Kielten keskus ja kielikone Oy*. Haettu 29. Maaliskuu 2022 osoitteesta <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/parisuhde>
- Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta 26/2011.
<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110026>
- Lipponen, P. & Wesaniemi, P. (2003). *Mies ja ero: Kertomuksia parisuhteen päättymisestä*. Kirjapaja.
- Lipponen, P. & Wesaniemi, P. (2003). *Nainen ja ero: Kertomuksia parisuhteen päättymisestä*. Kirjapaja.
- Muurauskangas, J. (2013). *Kokonainen: Elämä eron jälkeen*. WSOY.
- Määttä, K. (2002). *Avioeron tuska ja helpotus*. Tammi.
- Pohjolan-Pirhonen, C., Poutiainen, K. & Samulin, H. (Toim.). (2007). *Kriisityön käsikirja: Käytännön opastusta traumaattisen kriisin kohdatessa*. Kirjapaja.
- Rajala, T. (2019). *Isävuoro: Miehekäs selviytymisopas eroon*. Atena.
- Rummukainen, A. (2007). Naisten erotarinoita - Millaista on olla eronnut nainen, jolla on lapsia. [Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto]. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-17101>

Seta ry. (2021). *Sateenkaarisanasto*. Haettu 29.3.2022 osoitteesta

<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisanasto/>

Sexpo säätiö. (10.5.2020). *Seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*. Haettu 2.7.2022

osoitteesta <https://sexpo.fi/kootusti-tietoa/seksuaalisen-suuntautumisen-moninaisuus/>

Tilastokeskus. (2020). *Siviilisäädyn muutokset* . Haettu 28.3. 2022 osoitteesta

https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__ssaaty/statfin_ssaaty_pxt_121e.px/table/tableViewLayout1/

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.

Liite 1: Tutkimusaineiston valinta

Tietokanta	Hakutapa	Hakurajaus	Hakutulokset	Otsikon perusteella valitut	Virallisesti valittu
Finna.fi	Nainen AND ero	Suomen kieli, kirjat ja vuosina 2000–2022	1945	2	1
Finna.fi	Mies AND ero	Suomen kieli, kirjat ja vuosina 2000–2022	1799	3	1
Finna.fi	Ero And kokemus	Suomen kieli, kirjat ja vuosina 2000–2022	472	7	1

Lempäälän kirjaston työntekijä	Kerrottu kirjaston työntekijälle, mitä tarvitaan	Kerrottu haluavamme erokokemuksia, joita ei kerro lapset tai käsittele lasten kokemusta erosta	10	5	2
---------------------------------------	--	--	----	---	---

Liite 2: Tutkimukseen valitut aineistot

	Tekijät, aineiston nimi, vuosi, julkaisija & aineistomuoto	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkittavat	Tiedonkeruu menetelmä
1	Päivi Lipponen & Pirjo Wesaniemi, Mies ja ero – kertomuksia parisuhteen päättymisestä 2003, Kirjapaja Oy, tietokirja	Kirja perustuu 22 miehen henkilökohtaiseen kertomukseen erosta. Miesten iän keski-ikä on 48-vuotta.	Haastattelu
2	Päivi Lipponen & Pirjo Wesaniemi, Nainen ja ero – Kertomuksia parisuhteen päättymisestä 2003, Kirjapaja oy, tietokirja	Kirja perustuu 22 naisten henkilökohtaiseen kertomukseen erosta. Naisten iän keski-ikä on 46-vuotta.	Haastattelu
3	Tuomas Rajala, Isävuoro – Miehekäs selviytymisopas eroon	Kirja kertoo kuuden miehen kertomusta erosta selviytymisestä. Kirjan tarkoitus on tarjota miehille	Kertomusten kertominen

	2019, Atena Kustannut Oy, tietokirja	vertaistukea ja antaa konkreettisia neuvoja erosta selviytymiseen. Kirjan miesten keski-ikää ei voitu laskea.	
4	Katariina Hakaniemi, Tahdoin – 17 tarinaa elämästä eron jälkeen 2. painos 2015, Katariina Hakaniemi ja Reuna Oy, tietokirja	Kirja perustuu yhdentoista naisen ja kuuden miehen erokokemuksiin. Kertomusten kertojat ovat iältään 38–64-vuotiaita. Naisten keski-ikä on 48-vuotta ja miesten keski-ikä on 49-vuotta Kirjan tarkoituksena on kertoa lukijalle kokemuksia erosta niin jättäjän kuin jätetyn näkökulmasta.	Haastattelu
5	Satu Kallio, Lämmöllä, vihallä, raivolla, kaiholla. 2016, Satu Kallio ja PT-kustannus, tietokirja	Kirja perustuu kymmenen ammattiauttajan kertomuksista erosta. Kertomuksissa on kuusi naisen ja neljä miehen kertomusta. Naisten keski-ikä on 47-vuotta ja miesten keski-ikä on 56-vuotta.	Syvähaastattelu